

**Slavnostní zasedání parlamentního Výboru pro vědu, vzdělání,
kulturu, mládež a tělovýchovu dne 18.11.2009 ke 20. výročí Listopadových událostí 1989**

Prof. Petr Piřha (ministr školství 1992–1994): Pane předsedo, magnifici, spectabiles, dámy a pánové, k debatě chci přispět, ale nehodlám do ní vstoupit. Netrpím totiž potřebou, aby se mnou druzí souhlasili, tahanicím a hádkám se vyhýbám.

Mou povinností je ovšem, když jsem byl pozván, vyslovit názor a umožnit ostatním, kteří něco mohou ovlivnit, použít, co shledají správným. Položím před vás devět upozornění.

Za prvé považuji za správné, když věci odborné jsou řešeny odborně a nikoliv politicky. Statika mostní konstrukce se řeší výpočtem, nikoliv všenárodní diskusí. U zásadních otázek školských je to stejné.

Za druhé. Školy jako výchovně vzdělávací instituce musí mít svůj vnitřní řád a vést k ukázněnosti. Myslím, že bude třeba přistoupit k postihu žáků a rodičů v případech, kdy daný řád rozvracejí.

Za třetí. Učitelům musí být dána možnost učit a vychovávat. Dnes ji nemají. Autorita učitelského postavení musí být na jedné straně zákonně chráněna, na druhé straně také zkoušena. Myslím, že zavedení a možnost ztráty učitelské způsobilosti je vhodným řešením.

Za čtvrté. Základní požadavky kladené na absolventy musí být náročné a jednotné. Státní výstupní zkoušky – možná nepovinné – jsou řešením. Jinak dojde k úplné inflaci výstupních dokumentů, včetně akademických titulů a hodností.

Za páté. Ve školách – a samozřejmě i všude jinde, ale teď mluvíme o školství – musí probíhat soustavná výchova k základním společensko-odborným vlastnostem. Jde o vytváření nedefinované, ale stále ještě známé slušnosti. Zmizí-li slušnost, nezachrání společnost před rozkladem žádné pozitivní zákonodárství.

Za šesté. Po mém soudu nelze otázky školství ani řešit, ani ovládat finančními pákami. Jde o oblast ideovou a pracuje se s lidmi. Používat metaforu i praxi tržních pravidel průmyslu je nebezpečné. Žáci nejsou surovinou a zmetky nelze recyklovat. Reklamně úspěšná škola nemusí být školou kvalitní.

Za sedmé. Společnost musí zvážit své možnosti. Na vzdělávání musí dávat tolik, aby měla potřebné a zaměstnatelné množství pracovníků. Zavedeme-li numerus clausus na vysokých školách univerzitních úrovní, v němž bude bezplatně studovat potřebný počet nejlepších studentů a ostatní budou platit školné, protože jim jde o jejich soukromý, nikoliv společenský zájem, nebude nikdo poškozován.

Za osmé. Je třeba uvážit, zda stále diskutovaný nedostatek peněz ve školství není ve značné míře způsobován nevhodnou alokací. V resortu školství jako i jinde jsou velké sumy peněz, jsou vydávány na zbytečné akce a programy, které nejen nic nepřinesou, ale dokonce podrývají základní práci škol.

Za deváté. Poslední upozornění se týká školství, ale je i obecně platné. Nevrátí-li se naše společnost k racionálnímu řešení svých problémů a nebudeme-li se všichni bez výjimky učit žít ve svobodě, tj. nezneužívat ji k sobeckým skupinovým a osobním zájmům a prospěchu, zdiskreditujeme demokracii a svobodu, které nejsme hodni, ztratíme ji. V čekárně na diktátora diktatura ... se plní. On ovšem vyčkává ještě na okamžik, kdy epidemie klíš'ové bordeliózy přejde v pandemii.

Pokud má někdo zájem, ta klíš'ata jsou **ixodes** **iresponsabilis**, **liber** **liber**. Dixi. (Potlesk.)